

HOFJESKRANT

NIEUWSBRIEF VAN DE STICHTING LANDELIJK HOFJESBERAAD

nummer 16, oktober 2005

BOEKEN

LHB heeft in de loop van de afgelopen jaren een aardige collectie boeken verzameld. De meeste boeken zijn verkregen tijdens vergaderingen, uit de boekenkast van een van de bestuurders van hofjes die graag zag dat de collectie op een punt werd samengebracht; een enkel exemplaar is gekocht.

Het gemeenschappelijke van deze boeken is dat de meeste een beschrijving geven van de oorsprong van het hof en de geschiedenis van haar bestaan, de een meer dan de ander, doorspekt met leuke anekdotes.

De wat grotere werken, die een meer algemeen karakter hebben, zijn veelal "plaatjesboeken" met vaak erg mooie foto's van een rustieke hoek van het hof.

Het is een zeer bijzonder initiatief van het bestuur van het Hofje van Brienen om ter gelegenheid van de viering van hun 200 jarig bestaan, een boek te willen uitgeven. Dit gebeurt met steun van de Woningbouwvereniging het Oosten, de eigenaar van het hof en de beheerder van de gebouwen.

Het bestuur heeft er voor gekozen, omdat dit hof in Amsterdam staat, een beschrijving te laten maken van de huidige Amsterdamse hofjes waarin, naast informatie over de geschiedenis, ook ruime aandacht gegeven wordt aan de stand van zaken van het hof in deze tijd.

Er is, mijns inziens, heel bewust gekozen voor het aanbrengen van een verbinding tussen heden en verleden. Immers, en dat weet u uit ervaring van uw eigen hof maar ook door de contacten met de andere besturen, wij zijn nu juist bezig met het in stand houden van een waardevolle manier van wonen in een veelal historische omgeving. Het is volstrekt logisch dat wij allen er naar streven de huisjes te laten vol-

doen aan de normen van deze tijd, maar dat kan alleen als elk bestuur zich meer dan bewust is van de cultuur historische waarde van hun complex.

LHB zelf, is ook bezig om te onderzoeken een boek te laten verschijnen. Ik heb u hierover heel in het kort iets verteld in de voorjaarsjaarvergadering 2005. Ons is opgevallen dat veel hofjes-boeken vaak beginnen met het feit dat een hof wordt gesticht, maar over de beweegredenen daartoe, wordt bijna nooit iets vermeld.

Het boek dat LHB wil laten uitbrengen heeft mede tot doel om na te gaan wat stichters er in hun tijd toe gebracht hebben om tot de bouw van een hof over te gaan. Wij vermoeden dat hier een sociale ontwikkeling aan ten grondslag ligt, gebaseerd op de stand van de verzorgingsstaat in de jaren 1500-1700. Het is nu nog volkomen onduidelijk of het ook mogelijk zal zijn iets op te nemen over dergelijke ontwikkelingen in andere landen. Hofjes lijken een Nederlands verschijnsel, maar een aantal andere Europese landen en ook de koloniën kenden dergelijke vormen van huisvesting.

Even interessant is het ontstaan van nieuwe hofjes aan het einde van de 19e eeuw; ook daarvan is ons niet altijd bekend wat toen de onderliggende motieven zijn geweest. Het zal een bijzondere ontdekkingstocht worden, hopen wij. De financiering van dit boek is een apart probleem, daar het werken onder een redactie veel geld zal gaan kosten. Wij hopen daarbij op uw medewerking waarover u in komende vergaderingen zult worden bijgepraat.

M.D. van den Briel, voorzitter

VERDER IN DIT NUMMER:

- **BEZOEK AAN HET SINT ANNA AALMOESHUIS**
- **HOFJE VAN HOOGELANDE**
- **KARTHUIZERHOF**
- **EERSTE BIJeenKOMST HUISMEESTERS SUCCESVOL**

MEDEDELINGEN VAN HET BESTUUR

LANDELIJK HOFJESBERAAD

De Stichting Landelijk Hofjesberaad is bedacht op 8 april 1997 en daadwerkelijk opgericht op 4 juni 1997.

BESTUURSSAMENSTELLING

Drs M.D. van den Briel, voorzitter (020 - 620 28 39)
Jhr. G.G. Witsen Elias, secretaris (058 - 212 95 91)
Dhr. C.S. Hoekema, 1e penningmeester
(0229 - 21 60 16 / 06 - 53 85 94 52)
Dhr. O.J. Tromp, 2e penningmeester (071 - 515 51 88)
Mw. E.C.M. Elzenga-Duynstee, lid (0318 - 613 282)
Drs J.M. Poldermans, lid (023 - 532 85 19)
Dr W.J.H. Verwers, lid (033 - 253 74 61)

HOFJESKRANT

De Hofjeskrant is voor geïnteresseerden op aanvraag beschikbaar. Bestuursleden van de aangesloten hofjes krijgen de krant automatisch op hun thuisadres.

SECRETARIAAT

Stichting Landelijk Hofjesberaad
Vooruitgangstraat 167, 2032 RK Haarlem
Het secretariaat is tijdens kantooruren te bereiken op
023 - 5400644, fax 023 - 5402434,
e-mailadres: tekstinv@euronet.nl
Contactpersoon: Joke Slootheer
www.hofjesberaad.nl

AANMELDING NIEUWE LEDEN

Voor meer informatie over het Landelijk Beraad en/of de mogelijkheden voor aansluiting bij het beraad kunt u zich richten tot Joke Slootheer.

Natuurlijk zijn wij ook zeer geïnteresseerd in uw reactie op de Hofjeskrant. Belt of mailt u gerust, ook als u een actieve bijdrage wilt leveren aan het werk van de stichting.

NAJAARSVERGADERING

De jaarlijkse najaarsvergadering van het Landelijk Hofjesberaad zal worden gehouden op zaterdag 5 november 2005 in De Rode Hoed, Keizersgracht 102 te Amsterdam.

Het Van Brienhofje heeft vanwege zijn 200-jarig bestaan het LHB uitgenodigd daar bij elkaar te komen. De bijeenkomst bestaat uit de gebruikelijke huishoudelijke vergadering, waarna de heer W.M.N. Eggenkamp,

directeur Stadsherstel Amsterdam NV, een voordracht houdt over het onderwerp *Behoud van hersteld verleden*. Het Van Brienhofje biedt ons 's middags een lunch aan. Daarna verzorgt het Gilde een rondwandeling langs enkele Amsterdamse hofjes. Aan het eind van de middag zal het boek tijdens een receptie worden gepresenteerd.

NIEUW BOEK

Op donderdag 8 september jl. werd in het Atrium van het stadhuis van de gemeente Den Haag het boek *De Verborgen Stad* aangeboden aan de wethouder Verkeer, Binnenstad en Monumenten, de heer mr. drs. B.J. Bruins. Het boek, samengesteld door drs. Botine Koopmans en onder redactie van drs. Dick Valentijn, beschrijft 115

hofjes in Den Haag. Het is een uitgave van de gemeente Den Haag en verscheen bij Uitgeverij De Nieuwe Haagsche te Den Haag. Het boek kost € 22,95 en is te bestellen onder ISBN 90-77032-54-1.

In een volgend nummer zal op de inhoud van dit boek worden ingegaan.

(advertenties)

Stijlvolle klasse

Ton model anno 1920

HANG- EN SLUITWERK
WEIJNTJES
EXCLUSIEF UIT VOORRAAD

Amsterdam Z.O. - Amsterdam Centrum - Utrecht - Naarden - Den Bosch
www.weijntjes.nl - Centraal tel.: 020 - 3113646

COLOFON

REDACTIE: J.M. Poldermans, W.J.H. Verwers

VORMGEVING: Tekst in Vorm, Joke Slootheer

DRUK: van Kesteren & de Rooy, Haarlem

HET SINT ANNA AALMOESHUIS IN LEIDEN

Het Landelijk Hofjesberaad heeft zijn voorjaarsvergadering gehouden op 9 april 2005 in de Lokhorstkerk te Leiden. Daar was de stichting de gast van het Hof van Bethlehem. Het verslag van de vergadering is u reeds toegezonden.

Na de lunch maken we onder leiding van enkele leden van het bestuur van het Hof van Bethlehem een wandeling door Leiden waarbij een aantal hofjes, waaronder het Sint Anna Aalmoeshuis, werd aangedaan. Hieronder vindt u een verslag.

's Middags werd de groep gesplitst zodat we in overzichtelijke groepjes de binnenstad in konden. In de stromende regen betrad mijn groepje het Sint Anna Aalmoeshuis, een prachtig hofje maar ieders belangstelling ging eerst uit naar een plekje waar je droog kon staan. Achter de hofstuin stond een deur open. Iedereen dromde onmiddel-

lijk naar binnen. Droog! Pas nu keek iedereen om zich heen en vroeg zich af in wat voor ruimte wij ons hier bevonden. Het bleek het Regentenhuis te zijn, een ruimte die omgevormd was tot tentoonstellingsruimte. Maar voordat we ook maar een blik op het geëxposeerde konden werpen werd onze aandacht afgeleid door de buitengewoon enthousiaste stem van regent J.T. Schulten die, volledig verscholen achter een van onze andere groepen, in het piepkleine aangrenzende kapelletje gloedvol vertelde hoe in 1807 het kruitschip van Leiden met een daverende klap uit elkaar spatte waarbij een stuk van de mast door de ramen van de kapel naar binnen kwam vliegen. "Daar ligt dat stuk mast" en met een breed armgebaar wees hij in onze richting. Beduusd keken we naar een vitrine waar inderdaad een stuk van een mast lag... Dat was onze entree in het Sint Anna Aalmoeshuis.

Van de 15e eeuwse bebouwing, het is

een van de oudste hofjes van Leiden, is alleen de kapel nog over. Er is inder tijd een hoop gedoe geweest over die kapel. Het Sint Pancraskapittel (Hooglandse kerk) bekeek met afgunst de bouw van de kapel, vreesde inkomstenderving door het mislopen van grafrechten en ging volkomen dwarsliggen. Vandaar die merkwaardige bouwvorm van de kapel, men had duidelijk nog plannen.

Uiteindelijk werd de kapel dan nog wel op 19 februari 1509 gewijd maar er mocht geen klok aan opgehangen worden en er mocht verder niet begraven, gebiecht, gedoopt en getrouwd worden. En, voor wat wel mocht, daar moest het kapittel voor betaald worden...

Het hofje zelf heeft een heel wat rustiger geschiedenis. In 1491 bepaalden Willem Claesz. en Hillegont Willemsdr. de Bruin dat zij een hofje wilden stichten op hun eigen achtererf voor dertien (leken)vrouwen. De bouw werd het jaar daarop gestart.

In 1683 waren de huisjes zo bouwvalig geworden dat er nieuwbouw kwam, dit keer in twee bouwlagen. Door de bouw van het Sint Elisabeth-ziekenhuis, in 1936, vonden er flinke verzakkingen plaats waardoor er grootscheeps gerestaureerd moest worden. Een aardige bijkomstigheid is te weten dat er bij deze grote verbouwing gebruik gemaakt werd van eikenhout dat bij de stadhuisbrand in 1929 gered was. De hele opknopbeurt was in 1941 voltooid. Uiteraard is er later nog weer gerestaureerd; zo kent ook dit hofje een 'van drie naar twee' operatie waarbij de woningen weer aan de eisen van de tijd bijgesteld werden. Nu zijn er dus nog negen huisjes. Tegelijkertijd met deze ingrijpende opknopbeurt werd ook de kapel duchtig onder handen genomen. Het gebrandschilderde glas en het glas-inlood werd door Atelier Bogtman in Haarlem gerestaureerd.

Met een voldaan gevoel stapten we geruime tijd later de natte stad weer in. Zo moeten regenten nu over hun hofjes kunnen vertellen, in één woord: fantastisch!

HET HAAGSE HOFJE VAN HOOGELANDE

Het Hofje van Hoogelande heeft een rijke historie. Het werd rond 1670 gesticht door Eduard Heer van Hoogelande, die afkomstig was uit een vermogende katholieke familie uit Zeeland en bij testament bepaalde dat het inkomen uit zijn vermogen ten goede moest komen aan de armen: "dat sijn heer comparants jaerl. innecomen van alle sijne naer te laeten goederen geemployeert sal worden ten behoeve van den armen ..." en dat de zestien huysiens ... bewoont sullen worden van eerlijcke arme personen." Tevens werd in het testament uitvoerig aangegeven op welke wijze dit moest gebeuren. De bewoning was vrij van huur en de bewoonsters kregen jaarlijks een preuve in geld en natura, o.a. bestaande uit 50 gulden en 8 tonnen turf.

Volgens de testamentaire beschikking van de vermoedelijk kinderloos gestorven Jhr Eduard van Hoogelande was het bestuur van het hofje aanvankelijk samengesteld uit vijf regenten, twee executeurs testamentair en drie neven van de stichter. Naast het beheer van de nalatenschap, bestaande uit het hofje, onroerend goed en belegd vermogen, waren de regenten ook verantwoordelijk voor de toewijzing van de hofjeswoningen, terwijl ze tevens gerechtigd waren om hun eigen opvolger aan te wijzen. Hoewel niet uitdrukkelijk aangegeven in het testament, waren zowel de regenten als de bewoonsters van het hofje steeds katholiek.

Het hofje werd in 1669 gebouwd aan de Boekhorststraat in Den Haag en bestond oorspronkelijk uit 16 huisjes. Wegens grote bouwvalligheid verhuisde het in 1907 naar een nieuwe locatie aan de Johannes Camphuisstraat 61-85 in Den Haag, waar het plaats bood aan 36 woningen. De schilderijen en het antieke meubilair uit de regentenkamer, evenals de oude stenen pomp uit de tuin en de gevelsteen met vredesengel verhuisden mee. Het oude hofje aan de Boekhorststraat werd verkocht en vervangen door een inmiddels ook al weer afgebroken bio-

Het oude hofje

Het nieuwe hofje

scoop (Roxy). Heden herinnert op deze plek alleen nog de naam van de Hoogelandestraat aan het vroegere hofje.

Het aantal woningen van het nieuwe hofje – een beschermd rijksmonument gebouwd in neo-renaïssancestijl door architect W.B. van Liefland – werd in 1987, na een ingrijpende verbouwing, teruggebracht van 36 naar 27, elk met 2 kamers, keuken, badkamer en toilet. Door het samenvoegen van twee bovenhoekwoningen tijdens de laatste renovatie (2003-2005) telt het hofje thans 25 woningen. Het is lange tijd gebruikelijk geweest dat bewoonsters die de gewenste minimumleeftijd nog niet hadden bereikt, inleggeld betaalden bij hun opname in het hofje, waarover ze vervolgens een jaarlijkse rente ontvingen. Deze gewoonte is uiteindelijk afgeschaft en na de verbouwing in 1987 vervangen door een bescheiden huur voor alle bewoonsters.

Het Hofje van Hoogelande heeft zeker ups en downs gekend gedurende

de laatste drie eeuwen, niet alleen qua bestuur en beheer, maar ook door invloeden van buitenaf. Zo lieten de vroegere regenten, die in de eerste eeuw na de stichting meest naar de Zuidelijke Nederlanden waren vertrokken, hun zaken vnl. regelen door zaakwaarnemers en liep ook hun opvolging een tijd lang gevaar. Vanaf het einde van de 19e eeuw wordt de opvolging van regenten en rentmeesters echter steeds gewaarborgd door de families Helmich, Van Nispen tot Sevenaer en Van Voorst tot Voorst. Een moeilijk moment was ook het bombardement op 3 maart 1945, toen het grootste deel van Bezuidenhout werd verwoest door een fout van de geallieerden, waarbij het hofje op miraculeuze wijze gespaard is gebleven.

Over het geheel genomen kan gezegd worden dat het Hofje van Hoogelande gedurende de ruim 335 jaar van zijn bestaan steeds heeft gefloreed. Het is dus te hopen dat het opschrift Pax Huix Domui (Vrede voor dit huis) op haar gevel nog heel lang van toepassing zal zijn.

KARTHUIZERHOF IN AMSTERDAM

Ymere Wonen is op 1 januari 2004 ontstaan uit een fusie van Woningbedrijf Amsterdam en Woningstichting WVA (Almere). Het Woningbedrijf beheert vele woningen rondom het IJ, met name in Amsterdam en Almere. Daaronder bevinden zich ook enige hofjes. Nanne Koot, medewerkster op het Hoofdkantoor van het Woningbedrijf, heeft zich verdiept in de geschiedenis van een tweetal hofjes: het Karthuizerhof en het Constantiahof. Haar tekst over het eerst genoemde hof, die ook in het personeelsblad Casco van het Woningbedrijf is verschenen, nemen we nu in deze Hofjeskran over.

Het 'Huis Zitten Weduwenhof' in 1693
[bron: gemeentearchief]

Het Karthuizerhof, ook wel 'Huiszitten Weduwen Hof' genoemd, gelegen aan de Karthuizerstraat in de Jordaan, heeft al sinds de bouw ervan een sociale woonfunctie. Het hof is in 1650 gebouwd door stadsbouwmeester Daniël Stalpaert in opdracht van de zogenaamde 'huiszittenmeesters' en de stad Amsterdam. Deze huiszittenmeesters waren door de stad aangestelde regenten die belast waren met de zorg voor de armen. Oudere maagden en weduwen, die afhankelijk waren van huiszittenmeesters, waren tot dan toe ondergebracht in huizen verspreid door de stad, die gefinancierd werden uit giften. Nu werden de huizen verkocht en konden de weduwen en maagden ondergebracht worden in een nieuw complex op de plaats waar ooit het Kartuizerklooster, dat in 1566 vernield werd door de Geuzen, stond. Dit klooster lag buiten de stad. Door stadsuitbreiding kwam het nieuwe Karthuizerhof, dat toen nog het 'Huiszitten Weduwen Hof' heette, binnen de stad te liggen.

OM TIEN UUR LICHT UIT

De vrouwen woonden gratis in het hof. Ieder kreeg een kamertje van ongeveer 4 bij 5 meter. De bewoners moesten 'twist, gekijf, gevecht, dronken drinken en andere onbehoor-

lijke handelingen' mijden en 'de anderen in alle beleefdheid en eerbaarheid bejegenen'. Toezicht werd gehouden door een inwonende huisvader- en moeder die elke avond om negen uur de voordeur sloten en om tien uur controleerden of de lichten gedoofd waren. Kinderen mochten tot hun achttiende jaar bij hun moeders blijven. De persoonlijke bezittingen van de bewoonster vielen bij overlijden toe aan het hofje.

RUG- AAN- RUGWONINGEN

Het Karthuizerhof is gebouwd van rode baksteen rond een grote binnenplaats en telde oorspronkelijk 104 kleine woningen. De straatzijde bestaat uit twee verdiepingen met zogenaamde rug- aan- rugwoningen. Dit zijn twee woningen achter elkaar waarvan één de voordeur aan de straat heeft en de andere aan de binnenplaats. Deze bouwstijl van rug- aan- rugwoningen zien we ook vaak terug in de negentiende- eeuwse arbeiderswoningen. De andere drie zijden van het hofje bestaan uit enkele woningen. De voor- en achtergevel zijn versierd met het oude en het nieuwe wapen van de stad

De binnenplaats van het Karthuizerhof in de Jordaan

Amsterdam en enkele wapenschilden waarvan de reliëfs tijdens de beeldensstorm zijn weggehakt. Op de binnenplaats bevinden zich nog altijd de twee zeventiende- eeuwse pompen waarvan de ene gebruikt werd voor putwater en de andere voor regenwater. De twee siertuinen waren vroeger in gebruik als moestuin en bleekveld voor het wasgoed.

DE MODERNE TIJD BREEKT AAN

Tot 1870 werd het hof bestuurd door regenten die door het stadsbestuur waren aangesteld, daarna door het burgerlijk armenbestuur en de gemeentelijke verzorgingstehuizen. Het hof bleef een geliefde woonplek. Pas in 1948 werden moderniseringën aangebracht zoals wastafels, één binnentoilet per trappenhuis en werden de bedsteden uitgebroken. In 1973 verlieten de bejaarde dames, na ruim driehonderd jaar, het hof en werd het met toestemming van de gemeente gekraakt door verschillende welzijnsinstellingen.

KOPPELING VAN WONINGEN

In de jaren daarna werden door het Grondbedrijf plannen gemaakt voor renovatie en verbouwing van het hof. Omdat de woningen naar moderne maatstaven te klein zijn werden zij twee aan twee gekoppeld, waarbij werd geprobeerd de oorspronkelijke structuur zo min mogelijk te verstoren. Exploitatie door het Grondbedrijf, de eigenaar van het Karthuizerhof, bleek niet rendabel. Daarom werden de 68 kleine woon-eenheden van het Karthuizerhof in 1986 overgedragen aan het Gemeentelijk Woningbedrijf. Op die manier kreeg het Woningbedrijf een prachtig historisch monument in bezit.'

EERSTE BIJeenKOMST HUISMEESTERS SUCCESVOL

Op 15 september jl vond, met als gastheer het Lutherhof in Amsterdam, de eerste bijeenkomst voor huismeesters plaats. Het initiatief was ontstaan na het contact met onze Engelse zustervereniging waar zulke bijeenkomsten al jaren worden georganiseerd.

Er waren uit alle delen van het land ruim 30 mensen naar Amsterdam gekomen.

Na een korte inleiding werd het woord gegeven aan de commandant van de brandweer kazerne Marnixstraat, de heer Bastiaanse. Hij sprak op gloedvolle wijze over brandpreventie en had een aantal folders meegenomen welke door de deelnemers konden worden meegenomen.

Twee belangrijke opmerkingen waren:

- het plaatsen van eenvoudige rookmelders verdient aanbeveling; zo'n

melder geeft bij rookontwikkeling snel een hard alarmerend geluid, waardoor er meestal voldoende tijd is om jezelf in veiligheid te kunnen brengen en om medebewoners en de brandweer te kunnen waarschuwen.

inspectie en advies ter plaatse is nooit vrijblijvend: als de brandweer op een complex is geweest ter advisering over brandveiligheid, zal zij zeker ook komen controleren of de aanbevelingen zijn uitgevoerd.

Na de inleiding werd het Lutherhof bezichtigd; een wandeling langs het Catharinahof en het Venetiahof gaf veel gelegenheid tot onderlinge gesprekken.

De middag werd besloten met een hapje en een drankje in een Amsterdamse café.

De reacties, zowel tijdens als na deze bijeenkomst, waren erg positief.

Deelnemers hebben de hoop uitgesproken op een vervolg en diverse huismeesters hebben al aangeboden te vragen of hun hof gastheer mag zijn.

EWoud EN ELISABETH GASTHUIS IN WIJK BIJ DUURSTEDe

Oorspronkelijk lag het Ewoud en Elisabeth Gasthuis aan de Oeverstraat te Wijk bij Duurstede. Dat is daar tot 1970 in gebruik gebleven. Toen heeft het college van regenten besloten, vanwege brandgevaar, het verouderde pand te verlaten en door nieuwbouw te vervangen. Het oude gasthuis is nadien gerestaureerd, omgebouwd en thans in gebruik als kantoor.

De regentenkamer van het Ewoud en Elisabeth Gasthuis heeft men kunnen veilig stellen door het op te nemen in Museum Dorestad. Dat is gevestigd in

een oud woonhuis, Amstelwijk genoemd, in de Muntstraat. Daar zijn tevens de resultaten van het archeologisch onderzoek dat in en rond het stadje is uitgevoerd, te bekijken.

Op de tweede verdieping van het museum heeft men opnieuw de regentenkamer ingericht. Vroeger werden er portretten van alle regenten geschilderd die een plaatsje kregen in de regentenkamer. Nu hangen er enkele portretten aan de wand. Bovendien staan er kasten met tinnen gebruiksvorwerpen en een grote vergadertafel.

Voor het raam hangen bedrukte doeken waarop informatie over de geschiedenis van het gasthuis is te lezen.

Bron: *periodiek van Museum Dorestad, juli 2004.*

(advertentie)

J. KNEPPERS

Aannemingbedrijf

Zeeburgerpad 49
1019 AB Amsterdam
020 - 608 15 15

**restauratie
onderhoud
verbouw
schilderwerken
nieuwbouw**

Lid van:

**Stichting Vakgroep Restauratie
Erkend Restauratie Bouwbedrijf**

De opnieuw ingerichte regentenkamer

FONTAINE RECEPT (2)

In 2004 bestond het Fontaine-hofje in Amsterdam 250 jaar. Daaraan is in Hofjeskrant 14 aandacht besteed. Ter gelegenheid van dat jubileum hebben zes huidige bewoonsters en enkele nakomelingen van Petronella Fontaine-Calkoen, de oprichtster van het hofje, een receptenboek uitgegeven, getiteld 'mini Kook en Stoov Boek anno 2004'.

De redactie neemt, met toestemming van de schrijfsters, in de komende uitgaven van de Hofjeskrant graag een van die heerlijke recepten over. Hieronder volgen twee recepten, die afkomstig zijn van mevrouw M.J. Groeneweg, de oudste bewoonster van het hofje. Zij heeft de recepten "geleerd" van haar moeder.

HACHEE

De met zout en peper gekruide runderlappen tot poulet snijden. Na het vlees mooi te hebben aangebakken, wordt een zelfde hoeveelheid gesneden uien

toegevoegd die ook worden aangebakken. Voor de smaak worden er laurierblaadjes, kruidnageltjes en wat verse tijm toegevoegd en water. Het geheel moet drie uur stoven op een klein pitje. Vroeger deed mevrouw Groeneweg dat op een petroleumstel.

HETE BLIKSEM

Benodigdheden: Aardappelen, zure en zoete appels in gelijke hoeveelheid. Aardappelen en appels schillen, klokhuizen uit de appels verwijderen. In de pan de aardappelen en de zoete appels afdekken met de zure appels. Na 20-30 minuten koken alles door elkaar stampen, met wat boter erbij. "Heel lekker met een speklapje, de jus van het speklapje er apart bij serveren."

De redactie wens u smakelijk eten. Mocht u willen reageren op dit recept, dan kunt u zich wenden tot de redactie.

FRANS LOENEN 400 JAAR GELEDEN OVERLEDEN

Een deel van het "schoongekrabde" schilderij, de kop van Frans Loenen.

Op 24 oktober a.s. is het precies 400 jaar geleden dat in Haarlem Frans Loenen overleed. Frans, een rijke katholieke Amsterdammer, die begin jaren tachtig van de 16e eeuw van Amsterdam naar het op religieus gebied tolerantere Haarlem verhuisde, zette hier, temidden van een groepje gelijkgestemden onder leiding van proost Zaffius, zijn leven als internationaal handelsman voort. Financieel bleef het Frans ook in Haarlem goed voor de wind gaan. In de herfst van 1605 voelt hij zijn krachten afnemen en besluit op 21 oktober zijn testament op te laten maken. Zijn voorgevoel bedroeg hem niet want drie dagen later overleed Frans. Zijn executeur testamentair een knap chaotische financiële administratie nalatend. Twee jaar en twee executeurs testamentair later werd de knoop doorgehakt en werd alles wat aan boe-

del en financiën boven water gekregen was, conform zijn laatste wil, verdeeld. Er bleef echter één probleem bestaan. Een deel van zijn geld zou bestemd moeten worden voor 'de armen van Haarlem'. Hier heeft de executeur testamentair een eigen draai aan gegeven: hij liet er een hofje van bouwen, het Frans Loenenhofje. Zo konden weliswaar niet alle armen van Haarlem van Frans' genereuze idee profiteren maar kon wel een klein groepje armen, vrouwen, eeuwenlang hier voordeel van hebben. De eerste tien huisjes werden in 1607 betrokken.

Op maandag 24 oktober 2005 zullen

de regenten van het hofje hier op hun Regentenkamer, vergezeld van een select groepje uit de Haarlemse en Nederlandse Hofwereld, aandacht aan besteden.

Een van de hoogtepunten die maandag zal de onthulling zijn van het ingrijpend gerestaureerde schilderij voorstellende Frans Loenen op 18-jarige leeftijd. Het is een schilderij uit 1561 dat of door Jan van Scorel of door een leerling van Van Scorel gemaakt is. De restauratie is uitgevoerd door Hetty van Eeghen - de Laaf.

Over twee jaar, in 2007, zal de eigenlijke verjaardag van het hof uitgebreid gevierd gaan worden.

Van links naar rechts: Hetty van Eeghen-de Laaf (restauratrice), Iesje Vermeulen-Haanappel (regentes) en Wil van Schaik (regent) in het restauratieatelier.

ACTIVITEITEN VAN HOFJES

Beeld van Guusje Hamelynck

HAARLEM

Beeldenroute Haarlemse Hofjes

De Kunstlijn Haarlem en de Stichting Haarlemse Hofjes hebben de handen ineen geslagen. Van Monumentendag 10 september tot en met het Kunstlijnweekend op 6 november, sieren beelden van 17 Haarlemse kunstenaars de tuinen van 11 Haarlemse hofjes. Nog niet eerder werd op deze locaties een beeldtentoonstelling georganiseerd.

De deelnemende hofjes zijn:

Hofje De Bakenesserkamer, Brouwers Hofje, Bruiningshofje, Hofje in de Groenen Tuin, Frans Loenenhofje,

Luthershofje, Hofje van Noblet, Hofje van Staats, Teylers Hofje, Het Proveniershof en het Hofje van Guurtje de Waal.

Voor informatie, openingstijden en plattegrond: www.kunstlijn.org

Stadswandeling

Elke zaterdag tot en met 5 november organiseert 't Gilde een wandeling langs de deelnemende hofjes. Behalve een route langs de kunstwerken vertelt 't Gilde u alles over de geschiedenis van de Haarlemse Hofjes.

Start om 10.00 uur in de kaartjeshal van het Centraal Station van Haarlem. Er kunnen per wandeling maximaal 15 mensen mee.

Deelname € 2,- per persoon.

Aanmelding: 06-16410803.

EDAM

Proveniershuis Edam 450 jaar (2)

Als u dit leest is de festiviteit in Edam helaas al achter de rug. Toch willen we het u niet onthouden dat ter gelegenheid van het 450-jarig bestaan de regenten van het Proveniershuis Edam op zondagmiddag 2 oktober in de Grote- of Sint Nicolaaskerk een feestelijk concert aangeboden hebben met het thema: "450 jaar geschiedenis, muziek, zang en toneel".

Gedachtig de grandioze vier-en-eenhalve-eeuw receptie op 5 februari jl., zal het een geweldig concert geweest zijn....

DEN HAAG

Hof Van Wouw: Christmas Carols

Op zaterdag 10 december stelt de 17e eeuwse Haagse Hof Van Wouw - het is inmiddels een feestelijke traditie geworden - haar poorten weer open om 'Christmas Carols' ten gehore te brengen. Het concert vindt jaarlijks plaats op het open binnenterrein van het hofje aan de Lange Beestenmarkt in Den Haag.

De poort gaat open aan de Lange Beestenmarkt om 16.30 uur. De entree bedraagt € 2,-.

Kaarsen en fakkels zorgen voor een sfeervolle ambiance.

Op het programma staan internationale kerstliederen, waaronder Franse, Russische, Duitse en Engelse. Ook nu zal het publiek uitgenodigd worden een aantal keren deel te nemen aan de koorzang.

Na afloop van het concert worden toehoorders en uitvoerenden op glühwein getrakteerd en worden er gepofte kastanjes verkocht.

Informatie:

Regentes mw. J. Kamerlingh Onnes, j.kamerlinghannes@hetnet.nl of tel. 06-23547370.

www.hofvanwouw.nl

Organiseert uw hof een activiteit en wilt u dat geplaatst zien in de Hofjeskrant, dan kunt u contact opnemen met de redactie.

WEBSITE

JORDAAN

Als aanvulling op het voorwoord van de voorzitter in de vorige Hofjeskrant over Informatie wijzen we op de website van de Jordaan in Amsterdam. Daarin is een wandeling opgenomen langs verschillende hofjes in die wijk (www.jordaanweb.nl)

DEN HAAG

De Koninklijke Haagse Woningvereniging van 1854 heeft een nieuwe brochure uitgegeven. Daarin wordt informatie gegeven over het wonen in een historische omgeving. Een aantal

hofjes passeert de revue. De nieuwste loot wordt het Goudenregenhof genoemd. Het gaat om een oud schoolgebouw dat is omgevormd tot een "eigentijds woningcomplex met 28 betaalbare appartementen en 11 ateliers". Op de vraag of we dit echt een hof moeten noemen zullen we hier niet ingaan. Voor informatie kunt u ook terecht op www.hv1854.nl

BRIM

Zo nu en dan kunnen we informatie vinden over de op handen zijnde BRIM-regeling. Tot op heden geeft de

website van de RDMZ nog geen informatie over dit onderwerp. Het Archeologie & Monumentenzorg Bulletin nr 12, 4 juli 2005, het personeelsblad voor de medewerkers van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek en de Rijksdienst voor de Monumentenzorg, bevat een overzicht van de subsidie-percentages en een overzicht van de maximale subsidiabele kosten per object en per complex voor een periode van zes jaar. Mogelijk vinden er, na de behandeling in de Kamer, nog aanpassingen van de regeling plaats.